

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Megint a Kollégium.

E lap előző számában „Tanár“ aláírással megjelent cikkhez fűződnek ezek a gondolataim.

Bizonyára nagy öröm, hogy a Kollégium gazdasági egyensúlyát legalább nagyjából ezekben a válságos időkben is sikerült fenntartani s valóban minden tiszteletet megérdemelt az az energia, amely ezt megvalósította. Azonban azt gondolom, a Kollégium szellemi és anyagi életének fejlődését és bizonyosságát nem lehet egy-egy keménykezű férfi esetlegességéhez kötni, hanem intézményesen biztosítani kell olyan esetre is, amikor a vezető kéz kevésbé határozott.

Az a gazdasági, kormányzati és felügyeleti szabályzat, amely a Kollégium igazgatási rendjét megszabja, még a múlt század végéről való és nyilvánvalóan elavult. Olyan tisztos, jámbor, békés időkre készült, amikor a gazdálkodásban legfeljebb az izgatta a kedélyeket, vajjon hét forint lesz-e a búza, vagy hét forint hús s amikor a haszonbérlet olyan természetesnek találta, hogy neki negyedévenként az árendát fizetni kell, mint azt, hogy tizenkét órákor ebédhez ül. A kiadások aránylag szerények voltak és a bevételekben minden gond nélkül fedezetet találtak, még akkor is, ha valamelyik háznak vagy boltnak bérletje elfelejtett idejében fizetni, vagy ha egy pár száz forint kikölcsonzott összeget az adós nem tudott pontosan megadni. Ehhez a nyugodt gazdasági rendhez nagyon jól illett a Kollégium akkor meghatározott szabályzata, amely alkalmat adott arra, hogy minél több ellenőrző fórum bírálhassa el, vajjon teljesen rendben mennek-e a Kollégium ügyei. Gazdasági tanács, különböző tanári karok, igazgatótanács albizottságai, maga az igazgatótanács s végül az egyházkerületi közgyűlés döntöttek a kérdések felett, nagy gondnal és részletes figyelemmel. Jól volt ez így, nem volt ok a sietségre és a jól berendezett háztartásban nem kellett sajnálni az alaposság biztosításával járó aránylag kevés költséget.

A háborút követő években, amikor a Kollégium vagyona jelentékenyen megapadt,

az egész gazdasági élet bizonytalanná vált és a költségek jelentékenyen emelkedtek, ez a berendezés kettős okból lett hátrányos. Egyrészt azért, mert olyan időben, amikor vagyonok pillanatok alatt sorvadhattak el, szükségessé vált a gyors intézkedés, másrészt azért, mert a számos bizottság költsége nagyon megnövekedett és a jövedelemcsökkenés folytán különben is sokkal nagyobb hányadot kitevő igazgatási költségek arányszámát még inkább felduzzasztotta. Ezért kellett mingyárt a háborút követő években sürgetni az igazgatási rend megváltoztatását, ami annak idején sok keserűséget okozott.

Vége post tot discrimina rerum pár esztendővel ezelőtt az egyházkerület állást is foglalt ebben a kérdésben és keletkezett határozat, amelynek intenciója volt a különböző bizottságok számának csökkentése, soknak egybeolvasztása és mindegyiknél a tagok számának apasztása. Csakhogy ez a nagyon helyes célt szolgáló határozat nem volt minden részében végig gondolva és félrendszabályokat tartalmazott, aminek folytán sok részében végrehajthatatlanná is vált. Ma az a helyzet, hogy például a Kollégiumnak a határozat szerint nem volna külön gazdasági tanácsa, de azért valóban van, mert nincs mással pótolva; az igazgatótanácsnak nem volnának albizottságai, de azért működnek, mert feladataikat valahogy végezni kell s arról, hogy ki végezze, nem történt gondoskodás; az ügyek egy részét a helyi gondnok, vagy helyettese egymagában látná el, de ebből csak annyi van meg, hogy a helyi gondnok mellé helyettes választott és így tovább.

Ez az újító — ismétlem, helyes intencióktól vezetett, de félúton megálló — határozat még 1930 végén hozatott, az 1931. év nyarán approbáltatott, de csak 1932 tavaszán történt rendelkezés arra, hogy most már ezeknek az elveknek alapján alakíttassék át rendszeresen a Kollégium szervezete.

Degenfeld Pál gróf úr, mint egyházkerületi főgondnok ekkor engem kért arra, hogy a szervezeti szabályzat tervezetét most már részletesen dolgozzam ki. Sok elfoglaltságomra hivatkozás-

sal kértem e munka alól felmentésemet, végül is abban állapodtunk meg, hogy november hónap folyamán megkísérlem a feladatot elvégezni. Akkorra azonban bekövetkezett az ő lemondása, mivel pedig a szóban forgó egyházkerületi határozat az ő kezdeményezésére hozott s eszerint nem lehet tudni, vajjon az alapul fekvő gondolatok az új vezető tetszésével találkozni fognak-e s mivel természetesen senkinek sincs kedve olyan munkát végezni, amelynek esetleg semmi fogantatja sem lesz, a tervezet elkészítéséhez most már a főgondnoki szék betöltéséig nem lehet hozzákezdeni. A püspök urat ugyanis, akit a legnagyobb egyházkerület lelki vezetése és kormányzásának általános irányítása akkor is mértéken felüli munkával terhelne, ha nem kellene az egyetemes egyház kormányánál is helyt állnia, nem lehet még azzal is zaklatni, hogy egy — bármilyen nagyjelentőségű — gazdasági és vagyonkezelési szabályzat részletes megalkotásának munkáját ő irányítsa.

Ilyen módon ennek a szabályzatnak megalkotását legalább is egy esztendőre elhalasztottnak lehet tekinteni.

Ennek minden bizonnyal van sok hátránya, azonban van egy előnye is: az nevezetesen, hogy a bizonyára korszakossá válандó átalakítás nem néhány ember munkája lesz, hanem lesz idő bőven megvitatni a nyilvánosság előtt. Nagyon szeretném is, ha ebben a kérdésben minél több vélemény kerülne e lap hasábjain, vagy más módon a nyilvánosság elé.

A mostani kormányzati szabályzatot 36 esztendővel ezelőtt alkották; amivel most felszereljük, esetleg az is eléli egy emberöltőn át. Jól meg kell tehát fontolni, mit akarunk.

Azt hiszem, abban nem lesz nézeteltérés, hogy az új szabályzat alkotásánál vezérlő motívumul kettőt kell szemelött tartani: a gyors elhatározásra képességet és a legerősebb ellenőrzés biztosíthatóságát. Ennek az erős ellenőrzésnek azonban nem az a módja, hogy minél több testületen menjen át minden aprólékos ügy a határozat meghozatala előtt, hanem az, hogy az alapvető kérdésekben történjék félreértést kizáró utasítás, a részletintézkedések teljesítése azonban minél kevesebb kézen menjen keresztül.

Ennek mindkettőnek hiányát éreztük az utóbbi időben.

Példákat mondok.

Itt van a sok ellentétet okozott könyvtári kérdés. Az érvek megvitatására bőven elég volt egy közgyűlés; akkor meg lehetett volna mondani határozottan, hogy igen, vagy nem. Ha igen, akkor szabadulunk kiadásoktól, ha nem, akkor minden erőnk megfeszítésével fejlesztjük a könyvtárunkat. Ehelyett azonban két éven át vekengtünk ezen a kérdésen, végül is olyan határozatot hozva, amelyet némelyek még most is további tárgyalás alapjának tekintenek. Én ugyan azt hiszem, azzal a határozat-

tal el van temetve az ügy. De ha nincs: annál rosszabb, mert a további vitatkozás nem a kérdés tisztázására, nem is egymás, immár lehetetlennek mutakozó meggyőződésére jó, hanem csak arra, hogy a könyvtár tovább is hozzáméltó gondoskodás nélkül vegetáljon. Ezért kértem a legutóbbi közgyűlési tárgyalás alkalmával úgy e lapban, mint a közgyűlésen, hogy jobbra, vagy balra, de feltétlenül döntsük el a kérdést, ne irritáljuk magunkat és ne posványosítsuk el a könyvtár ügyét.

Így jártunk a polgári iskolával is. Ugyanazon az egy közgyűlésen határoztuk el azt is, hogy új intézményt nem létesítünk, meg azt is, hogy a polgári iskolát felállítjuk, mert az igazgató-tanács különböző albizottságai különböző javaslatokkal jöttek és mind a két javaslat tetszett. A tavaszi közgyűlésen aztán dönteni kellett volna, vajjon a két esztendő polgári iskolát tovább is fenntartjuk-e, de akkor sem keletkezett határozott utasítás és sok izgalom és sok kedvetlenség után az utolsó percben derült ki, hogy a polgári iskola nem marad meg.

Vagy például a tiszadadai volt hasznobérlők ügyében nem egy alkalommal másként határozott a gazdasági tanács, másként az igazgatótanács albizottsága, megint másként az igazgatótanács, hogy végül esetleg negyedikféle határozatot hozzon a közgyűlés. Ha aztán zürzavar keletkezett és a Kollégiumot veszteség érte az egymással ellentétes határozatok károsában, nem lehet megállapítani, terhel-e valakit s ha igen, kit, milyen mértékkel felelősség, mert hiszen méltán lehet akármelyik szervnek azzal védekezni, hogy az ő eljárásának természetesen olyan ingadozónak kellett lenni, amilyenek a határozatok voltak.

Másrészt annak sincs túlságos sok értelme, hogy minden apró ügygel testületi szervet foglalkoztatunk és így egyéni cselekvést és egyéni felelősséget csaknem lehetlenné teszünk.

Ez utóbbi kérdést illetően Vas Mihály, Görömbey Péter és mások többször tettek már indítványt, aminek elfogadása ellen az volt a legnagyobb akadály, hogy részleges megfélemlés generális rendezés nélkül nem lett volna célra vezető. Különösen amiatt is, mert a testületi szervnek is meghagyása, felelős intézkedőnek is beállítása a magas igazgatási költségeket még inkább emelte volna. Ezeket a helyes indítványokat azonban az általános rendezésnél mindenestre megfelelően figyelembe kell venni.

Ismétlem, az új szervezet megalkotása a legközelebbi közgyűlésen nem lehet aktuális. De vele foglalkozni kell jó előre. Kívánatos, hogy ezt a nagyjelentőségű ügyet minél többen tegyék megfontolás tárgyává s eszméiket minél többen közöljék a nyilvánossággal.

K. B.

A Szeretetszövetség Krisztus testének közösségét és egységét munkálja.

Az orosz helyzetről.

Nagy István lelkésztestvérünk elmélkedett —külföldi folyóiratok nyomán — az orosz lélekről e lap 38. számában.

Nézetem szerint egy-egy komoly, igazi lelkipásztorra, avagy világi emberre nézve nincsen ma érdekesebb s méltóbb feladat, mint az orosz problémával való foglalkozás.

Oroszország itt van a szomszédunkban. Az orosz városok, községek, puszták gyermekei nem régen mint foglyok itt éltek közöttünk. Az orosz és magyar ifjak és férfiak között tizen-négy esztendővel ezelőtt szomorú emlékü csereakció folyt le. A Kárpátok szent bércei orosz csontokat is takarnak. S ma már lehet mondani, hogy az orosz bolsevizmus mintegy óriási kérdőjel bevilágítja a legújabb kor történetét.

— Mi ez!? Honnét jött!? Mit akar!?

— kérdezheti ma, a vörös rémre gondolva, minden kultúr-érzéssel bíró ember.

Engedjen meg azonban nekem az én kedves Nagy István lelkészársam, ha én nem az orosz lélek pszichéjéből, hanem más forrásból próbálom megmagyarázni az orosz bolsevizmus keletkezését s jelen uralmát.

Lehet, hogy tévedek. De mégis kötelességemnek tartom az én szerény véleményemet itt elmondani azon a címen, hogy tíz évet töltöttem el annak idején a görögkeleti egyház árnyékában. Életemnek éppen azt a tíz esztendejét, amelyik a legalkalmasabb a jövőre menésre, részletesebb környezet-tanulmányok végzésére. Bizony ma már nem szívesen tenném meg azt én sem, amit ifjú lelkészkoromban, amikor huszonnégy kilométert gyalogoltam a Béga füzesei között tisztán azért, hogy egyik monumentális gör. kel. román templom berendezését megtekintsem.

Az efajta ifjúkori kirándulásokat ma már azonban nem sajnálom. Nem sajnálom, mert az efajta kirándulások, missziói utak némi magyarázatot adnak nekem bizonyos nemzeti, egyházi problémák megértéséhez a mai szomorú időkben.

A vallási fanatizmus lángjait — például — soha, sehol olyan hatalmas méretekben lobogni nem láttam, mint annak idején a gör. kel. egyházban. Volt esetem például, amikor a magyaríttebei református templomban szerb férfiút eskettem magyar leánnyal s a szerb völegény szülei az eskü elmondása alatt, szerb nyelven, nagy sírás, zokogás között átkozták meg gyermeküket, leendő unokáikat a református templomban való eskütétel miatt.

De ha csak velünk magyar protestánsokkal szemben viseltettek volna ilyen ellenszenvvel, talán érthető lett volna. Hiszen mi, az akkori bánáti református lelkipásztorok voltunk ott kint a falvakon a magyar nemzeti eszme képviselői. De mondhatom, még nagyobb ellen-

szenvvel viseltettek a róm. kath. egyházzal szemben.

Hát még az izraelita atyafiakkal szemben?!

Emlékszem jól, hogy egy ízben egyik nagy szerb községben zsinagógaszenteselésre voltam hivatalos. S amikor a két helybeli gör. kel. szerb pappal arra kértek bennünket az izraeliták, hogy üljünk jobbra és balra a thóra mellé, az én két szerb kollégám úgy eltűnt a zsinagógából, mintha ott sem lettek volna.

Dacára azonban annak a nagy idegenkedésnek, ellenszenvnek, amit velem szemben is éreztek némely alkalommal, sohasem tudtam rájuk neheztelni. Ahol csak lehetett, templomaikat felkerestem. Sokszor elnézegettem oltáraikat, szentképeiket. S mindenütt az tűnt fel, hogy a templomban nincsen orgona és sok helyen nincsen „szószék“... Padok is csak csekély számmal.

Valósággal a templomon is látszott az a tény, hogy tisztán az ősi merev orthodoxia álláspontján állanak. S abból nem hajlandók engedni semmit sem.

De megfigyeltem s észrevettem közöttük más valamit is. Valami csodálatos érdeklődést, vágyódást az egyházi s társadalmi reformok után.

Egyik kátém (dr. Erdős József fordítása) még ma is ott van, ha ugyan még él, egyik gör. kel. lelkész kollégámnál, aki egyenesen azért kérte el, hogy román nyelvre lefordítsa.

Társaságban, bizalmas beszélgetés közben, megható érdeklődést tanúsítottak a protestantizmus iránt. S hogy ez az érdeklődés nem képmutatás, nem tisztán udvariaskodó tény volt, mutatja az a helyzet, hogy a világháború előtti években a nagyobb szerb- és román községekben egyre-másra épültek fel a nazarénus imaházak. Nagyobb számmal és méretek között, mint a hasonló nagyságú, népességű délvidéki magyar falvakban.

Óh, bizony csak a mi praktikus érzékünk hiányán és a magyar nyelv elszigetelt voltán múltott, hogy ez időtájtban egy új reformáció nem indult meg közvetlenül a Balkán kapujában.

Ilyen formán, de hatványozott méretek között állott a helyzet az orosz birodalom területén.

Ott is megvolt, jóval a világháború előtt, az egyházi s a társadalmi reformok után való vágyódás. Nem nagy képzelő tehetség kell ahhoz, amikor azt állítjuk, hogy Tolsztoj Leo és társai, ha a cári despotizmus útjokba nem áll, éppen olyan reformátorok lettek volna Kelet-Európában, mint nyugaton Kálvin János és társai.

De tudjuk jól, hogy az oroszbirodalom területén minden ilyenemű törekvésre, ambícióra börtön, akasztófa s a szibériai ólombányák tájékára való száműzetés lett a felelet. A vallási

fanatizmus s az ezzel együtt járó despotizmus lángjai szinte az eget ostromolták a világháború előtti évtizedekben az orosz földön.

S vajjon nem jut-e eszünkbe a jelen orosz helyzetről Krisztus remek hasonlata arról az atyáról, aki a gyermekeknek nyújtandó ajándéknál szabadon rendelkezik a hal és kígyó felett. (Máté 7 : 10.)

A nagy oroszok a végzettől, a gondviseléstől halat vártak. Hal helyett azonban — bűntetesképen — kígyót kaptak...

Nem tehet róla senkisé. Rászolgáltak.

Madách Embertragédiájának megdöbbentő jelenetei között alig van meghatóbb részlet, mint amikor a vallási fanatizmus gyümölcsképen, a távol keleten megjelenik a hatalmas parancsoló, a halál...

A vallási fanatizmusnak minden időben ez volt és ez lesz a gyümölcse. Az ilyen helyeken minden időben rommá lett a templom. Vagy a legjobb esetben raktárrá. Ez lett a sorsa a kolostoroknak is. A papok helyett egyszerűen felvonultak a vészbírák, hóhérok. A szeretet helyett minden vonalon úrrá lett a gyűlölség. Virágzó falvak, városok átalakultak temetőkertekké.

Óh bárcsak átéreznék e nagy történeti igazság súlyát mindazok az egyének, akikre népek, nemzetek sorsa, igazgatása van bízva.

Hiába próbáljuk cáfolni, letagadni, a vallási fanatizmus minden időben megtermette a saját gyümölcsét. Ahol a fiaknak, a gyermekeknek nem volt szükségük a halra, ott mindig kígyót kaptak az örök gondviseléstől.

De azt is tudjuk, hiszen az éppen idézett bibliai hasonlat is tanítja, hogy az Isten jó, irgalmas, kegyelmes.

Meglehetünk győződve arról, hogy az a mérges kígyó, amelyik ma még irtózatot sebet ejt az orosz nemzet testén, ezt a nemzetet nem fogja halálra gyilkolni. Ez a nagy nemzet meg fog maradni. Lesznek ezután is nagy szellemei, írói, művészei, mint voltak ezelőtt.

Sőt remélem és hiszem, hogy a jövő nagy orosz írói között akad majd valaki, aki bolsevizmus történetét színpadra viszi. S ennek a színdarabnak végső nagy jelenete egy szerzetest fog ábrázolni, aki a bibliát fordítja saját nemzete nyelvére s a bibliát tanulmányozza; aki egy világraszóló remek dicséretet ír, az Istenbe vetett hit végtelen hatalmáról. Ennek a színdarabnak végső accordja ez a dicséret lesz :

Erős várunk nekünk az Isten,
És fegyverünk ellenség ellen
Meggzabadít veszedelemtől,
Amely reánk mindenünnen tör...

Baráth Imre.

Gyermektelen házaspárok gondoljanak a Szeretetszövetség árváira, mikor vagyonuk felől rendelkeznek.

KÖZÉLET

Pap tanító.

Az, aki valami hibán segíteni akar, rendszerint egy kicsit erőteljesebb színekkel festi meg a fogyatkozásokat, hadd terelődjék rájuk mindenkinek figyelme. Horváth E. Jánosnak, a magyar nevelésügy e régi és érdemes munkásának is nyilván ez volt az indítója azoknak a nagyon is csattanós állításoknak és szembeállításoknak megtételénél, amelyek *Multunk, jelenünk és jövőnk* című cikkében olvashatók.

Szász Imre doktor a lap előző számában válaszolt már a cikkekre és igen helyesen rámutatott arra, hogy a cikkben panaszolt bajoknak nagy része már egyáltalán nincs meg, vagy nem olyan mértékben van meg, mint akkor, amikor még a nagyérdemű Horváth E. János aktív szolgálatban az adatait gyűjtötte. Bár a magam részéről azt hiszem — s én is elég régi időkre emlékszem vissza, nemcsak Horváth E. János —, hogy azok a bajok mindenütt akkor sem voltak úgy meg.

Szász Imrével tehát egyetértenék s ezzel már le is tehetném a tollat, ha a Szász Imre okos cikkéből is nem volna érezhető olyan hang, amely a papnak és tanítónak egymással némi képp szembenállására enged következtetni. — Legalább is annyiban, hogy a javadalom különbözősége még mindig szóba kerül. Pedig erről igazán nem érdemes beszélni máskor sem, amikor a papiroson írt fizetést csakugyan megkapja a pap is meg a tanító is. Most meg, amikor sem pap, sem tanító nem kapja rendesen a fizetését és nélkülözni kénytelen, arról beszélni, hogy melyiknek *volna* jobb anyagi sorsa, ha mindegyiknek fel nem köpnék az álla, csakugyan nem érdemi a fáradságot.

Úgy is tudjuk, hogy mindakettő keveset kap és úgy is tudjuk, hogy mindakettő valószínűs büvész abban a tekintetben, hogy a semmiből is kincset tud varázsolni. Úgy kell lenni, vagy inkább pap is, tanító is igazán az Úr Jézus nevében gyűl össze a családjával és Jézus tehát ott van velök és megismétli a kevés kenyérről és néhány halról szóló csodáját. Csak így lehet megérteni, hogy pap is, tanító is becsülettel és érdemesen tudja tartani családját s neveltetni gyermekeit.

A multkoriban egy társaságban szó volt arról, hogy a német protestáns papok milyen óriási hányadát nevelték fel a német politika, művészet, irodalom és legmagasabb hivatali élet legkiválóbb embereinek. Azt hiszem, ebben a vonatkozásban mi sem állunk hátrább. De hasonlóképpen sok jelesünk emelkedett ki a tanítói lakásokból is. Valamivel talán kevesebb, mint a paróchiákról, de ennek természetes oka az, amit Horváth János említ is, hogy bizony a minősítési törvény előtti időben

sokmindenféle emberek közül kerültek ki a tanítók, nem csoda tehát, ha volt közöttük kitűnő is, meg silány is, eszerint a családi életben is egyik mintakép, a másik az ellenkezője lehetett.

Egész sorát a fényes neveknek lehetne emlegetni a most élők közül Ravasz László püspök és Némethy Károly v. b. t. t. vezetésével. S nemcsak néhány üstökös, de szám szerint is sok jeles. Íme az egyetemi tanárok statisztikáját könnyű megcsinálnom. Akármily oldalról nézem pedig, az egyetemi tanárság olyan pozíció, amelynél magasabbra emelkedni nagyon bajos. A debreceni egyetemen van 44 tanár. Ezek közül 21 református és e 21 közül 7 papnak, 4 meg tanítónak a fia. Van-e, lehet-e foglalkozási ág, amely a szellemi élet vezetőinek ekkora arányával képviseltesék?

Ne keresgessük tehát azt, hogy kinek van jobb vagy rosszabb dolga, kinek van több vagy kevesebb igazsága: a papnak vagy a tanítónak. S amiatt ne keseregjünk, hogy a papjaink meg a tanítóink tudomány, eleven munkálkodás vagy éppen világi jómodor tekintetében itt-ott nem bírják a versenyt más felekezetekével vagy az állami tanítókkal. Hanem mult, jelen és jövő között tekintsünk a jövődre, amely ezeké az egyszerű embereké az ő maradékaikban. És legyünk boldogok abban a tudatban, hogy míg ott vannak a magyar közélet vezetői közt a református kis templomok árnyékában felnőtt embereink, addig nem vész el sem a magyarság, sem az evangéliumi hit.

nb.

**Nincs igazi öröm mások öröme nélkül.
Igazi örömet akarsz magadnak, szerezz örömet
másoknak.**

TUDÓSÍTÁS

Templomszentelés Tiszabereken.

Tisztaberek kis, de buzgó egyházközsége nagy erőfeszítéssel új templomot épített s azt november 13-án szentelte fel Baltazar Dezső püspök úr.

A nagyszámú gyülekezet előtt püspök úr hirdette az Isten ígését. Előimát mondott Sipos József esperes, keresztelt és úrvacsorát osztott püspök úr, az úrvacsoránál G. Szabó Mihály egyházmegyei főjegyzővel. Közreműködött a gacsályi énekkar is. Istentisztelet után a hősök emlékoszlopának felavatása volt, ahol Sipos József esperes mondott beszédet. Majd volt közebed és színmű előadás.

Püspök urat számos küldöttség üdvözölte, köztük a község előjárósága, melynek élén Osváth községi főjegyző a következő beszédet mondta:

Nagyméltóságú és Főtiszt. Püspök Úr!

Tisztaberek község képviselőtestülete és előjárósága mély hódolattal tiszteleg jelen ünnepélyes alkalomból Nagyméltóságod előtt.

Tisztabereki református egyházközség erejét meghaladó nagy áldozatkészséggel és Isten segédelmével felépíthette új templomát és a hősök emlékének megörökítését hirdető emlékművet. Ha tekintetbeveszem azt, hogy e község 120 házzszámot és 650 lelket számláló lakóinak 96%-a a református egyházközséghez tartozik, ha számításbaveszem azt, hogy a nem református felekezethez tartozó lakosai is igyekeztek a templomépítésnél természetbeni járandósággal közreműködni, úgy bátran állíthatom, hogy e létrehozott műemlékek a község minden lakosságának nagy áldozatkészsége következményeként létesült.

De bármilyen nagy áldozatkészség és erőn felüli igyekezet sem lett volna elég ahhoz, hogy a mai ünnepséget megtarthassuk, ha a Nagyméltóságod kegyes jóindulatát és segítségét meg nem nyerhetjük.

Soha el nem múló hálával és köszönettel van a község lakossága Nagyméltóságod kegyes jósága és támogatásáért, mert azt akkor kaphatta és akkor nyerhette el, amikor már semmiféle segítséget, támogatást nem remélhetett. Akkor kapta az egyházközség Nagyméltóságod kegyes és gyors segítségét, amikor annak el nem nyerhetése nélkül minden további erőmegfeszítés is kevés lett volna s amikor kénytelen lett volna az egyházközség minden munkálatot abban hagyni. Mert tényként kell megemlítenem Nagyméltóságodnak, hogy e jobb sorsra érdemes szintiszta magyar község lakossága önhibáján kívül igen nagy megpróbáltatások közt van, önhibáján kívül ma ennek a községnek törpe-, kis-, közép- és nagybirtokosai egyaránt igen küzdenek a léttel, a mindennapi szükségeselek előteremtésével. — A rossz gazdasági, pénzügyi értékesítési viszonyok miatt a gazdaközönség ma abban a helyzetben van, hogy úgy mondjam, saját zsirjában kénytelen belefutadni, mert amit értékesíteni tudna, az értéktelen, a saját szükségleti cikkei pedig horribilis áron áll. Ez a helyzet Nagyméltóságú uram már-már elviselhetetlen.

És ennek a már-már elviselhetetlen helyzetnek egyetlen oka pedig a reánk kényszerített trianoni békeparancs, amely Magyarország ezeréves határát a kárpátok gerincéről ide tőlünk alig egy puska lövésnyi távolságra kényszerítette s ezzel ennek a természet által is egységesnek teremtett együvé tartozó területnek gazdasági, kereskedelmi és ipari vérkeringését is megsemmisítette.

És mi itt e végeken mégis bizva-bizunk egy jobb jövő eljövételében, bizva-bizunk abban, hogy ez az áldatlan helyzet nem fog sokáig tartani! Bizunk abban, hogy vezető férfiaink minden törekvése az, hogy ezt a ma 11 éve

reánk kényszerített békeparancsot az igazságnak megfelelően revízió alá vétessék és tudjuk azt, hogy ebben a törekvésben Nagyméltóságod is magas közjogi állásánál fogva az ország érdekében s így a mi érdekünkben fáradságot nem ismerve, munkálkodik. Kérjük is Nagyméltóságodat, hogy ebbeli eddigi munkákodását és felvilágosító intelmeit, tanításait ezután is fokozott mértékben kegyeskedjék folytatni, hogy mielőbb, mint az egységes Nagy-Magyarország integer tiszántúli református egyházkerület egyházi Főméltóságát még sokáig ünnepelessük. Isten áldása kísérje Nagyméltóságod minden egyházi és politikai munkákodását, Isten éltesse Nagyméltóságodat sokáig!

A templomszentelés előtti napon Cégénydányádon volt Püspök úr s ott este 5 órakor istentiszteletet tartott.

A tiszabereki és cégénydányádi ünnepnapokról, a szatmári egyházmegye közgyűléséről lapzárta után vettünk részletesebb tudósítást, melyet a jövő számban közlünk.

HALOTTAINK

Gyarmathy Gábor kisnaményi nyugalmazott református lelkész életének 74. évében, Zalaegerszegen váratlanul elhunyt.

Az Úr sokasítsa meg rajta kegyelmét.

KÜLÖNFÉLÉK

Dr. Baltazár Dezső püspök folyó hó 15-én töltötte be születésének 61. évét, amely alkalommal nagyon sokan keresték fel jókivánaikkal. Ezekhez mi is őszinte örömmel csatlakozunk. Isten kegyelme legyen ezután is vele.

Templomszentelés. A múlt év februárjában tűzvész által elpusztult a máramarosszigeti református ősi, szép templom, amelyet romjából felépítettek és ez év október 30-án felszenteltek. Az ünnepi istentisztelet délelőtt 10 órakor kezdődött a művészileg megújított templomban, ahol a beszédet Sulyok István püspök tartotta.

Dr. Erdős József egyházkerületi ügyész, aki mint a homokkerti egyházrész gondnoka is tevékeny részt vesz a debreceni egyházközség munkájában, belépett társszerkesztőként a Vasárnap című gyülekezeti lap szerkesztőségébe. Az egyház iránti buzgóság és szolgálatkészség ez újabb jelét örömmel regisztráljuk.

A Soli Deo Gloria szövetség most a debreceni egyetem joghallgatói közt toboroz tagokat. Evégből november 11-én délután gyűlést tartottak, amelyen Kiss Sándor országos főtitkár ismertette a Soli Deo Gloria céljait.

Leánykonferencia Sárrétudvarin. Szépen sikerült körzeti leánykonferenciát tartott a sárrétudvari Leányegylet nov. 13-án, a nádudvari, bárándi, szerepi leányegyletek bevonásával. Konferenciát megelőző istentiszteleten Kovács

Pál nádudvari lelkész hirdette az Igét. A konferencián Nagy Ferenc lelkészné Kovács Julia és Nagy Ferenc lelkész tartottak beszédeket. Fodor Juliánna bárándi, Fodor Gizella szerepi tanítónők számoltak még be a nádudvari és sárrétudvari leányegyleti beszámolókon kívül. Szavalatok, énekszámok szép sikerrel hangzottak el. Templomot teljesen megtöltötte a hívek serege. Konferenciát szombat este szeretetvendégség előzte meg.

A dunamelléki református egyházkerület 1932. évi november hó 20-án, vasárnap d. u. 5 órakor a Ráday-utca 28. szám alatti nagytermében Baksay Sándor-émlékünnepélyt rendez.

A kisvárdai református egyházközség presbiteriuma vallásoktató lelkésznek Szabó Gyula debreceni ispotályi segédlelkészt hívta meg.

Régi vágyak teljesültek, amikor egy évvel ezelőtt megindult a „Református Ifjúság“ c. kis újság földműves, iparos, kereskedő és tanonc ifjúságunk számára. A kis lap az ő nyelvükön van írva s határozott református szellemben. Most indul meg a lap második évfolyama. Megjelenik okt. 31-től március végéig havonta kétszer, összesen tiz számban. Előfizetési ára csoportos rendelés esetén (legalább 10) 50 fillér. Kevesebb rendelés esetén 60 fillér. Ne hiányozzék a „Református Ifjúság“ egy református ifjú kezéből sem! Megrendelhető a KIE Szövetségnél: Budapest, VIII., Horánszky-u. 26. I. emelet 9.

A Hastings kötetek közül most jelenik meg a negyedik *Gáthy Ferenc* felsőörsi lelkész fordításában, *Muraközy Gyula* előtanulmányával, a gyermek iskola előtti vallásos neveléséről. A vasárnapi iskolában, gyermekistentiszteleten és vasárnap délutáni istentiszteleten jól használható kötet előjegyzési ára 3.50 pengő. Előjegyezni december 10-ig lehet *dr. Incze Gábornál*, a kötet szerkesztőjénél: Budapest II., Margit-körút 54.

Veszélyben a magyar református külmiszió. A magyar református külmiszió annyi örvendetes jel ellenére is veszélybe került. Annak ellenére, hogy több egyházmegye és több egyház foglalkozik már a külmiszió gondolatával, a Református Külmisziói Szövetség erősen megérzi az evangélikus és a baptista testvérek különválását. Sőt, amióta az egyház érdeklődni kezd a munka iránt, azok, akik még ma is bizalmatlanok a hivatalos egyházzal szemben, mindjobban elidegenednek a munka támogatótól. Különös és fájdalmas volna, ha a reformátusság a maga erejéből nem tudná fenntartani azt a munkát, amelyet néhány evangéliumi gondolkozású lélek esztendőkön át hűséggel hordozott. Nem kétséges előttünk, hogy a református egyház intézményesen is beleépíti testébe hamarosan a külmiszió Isten parancsolta munkáját, de addig is, míg az átszervezés átmeneti ideje tart, szükség, hogy a maguk fészkebe húzódo testvér-felekezetek elrebbent tagjai helyébe erős, fiatal református

szárnyak jöjjenek és hordoznak a terhet. Innen is felszólítunk azért minden öntudatos református testvérünket, siessen szövetségünk támogatására és küldjön bármily csekély adományt bár, de havonta és rendszeresen a nagy cél megvalósítására. Nem engedhetjük, hogy az egyetlen magyar református misszionárius lelkész éhezni legyen kénytelen török testvéreink között. A Magyar Református Külmisziói Szövetség címe: Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 9., II. 21. Csekkszám: 21,089. *Hajnal.*

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

3469/3471—1932. szám.

Körlevél

a kebelbeli nagytiszteletű esperes urakhoz, valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

Tudomásúlvétel céljából felhívom figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 1-én megjelent 21-ik számában közzétett alábbi rendeletekre:

73,549—1932. A testnevelés pedagógiai és gyakorlati kérdéseinek rádió útján való ismertetése.

63,959—1932. A házinyltényésztés terjesztése.

3125—1932. A Horgosi Kárász-féle alapítványi ösztöndíj pályázati hirdeteménye.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1932 november 11.

Baltazár Dezső,
püspök.

3496—1932.

Pályázati hirdetés.

A nagykarolyi református egyházmegyébe kebeleztet fábánházai egyház lelkipásztori állására pályázatot hirdetek.

Javadalom:

1. Lakás, mely áll 4 szoba, konyha, fűkamara, sütőház, istálló, sertésól, pincéből. — A lakás belső tatarozása a javadalmas terhe.

2. A fábánházai 501. sz. tkvi betétben 467., 468. hrszi. sz. alatt felvett házas belsőség és kert, 2 kat. hold és 399. négyszögöl területű ingatlan haszonélvezete.

3. A fábánházai 501. számú tkvi betétben 696—6958. hrszi. számok alatt bejegyzett lelkészi javadalmi földek, 52 kat. hold 1137 öl területű ingatlan haszonélvezete.

4. 60, azaz hatvan köből tiszta rozs éven-

ként legkésőbb szeptember 15-ig egy összegben kiszolgáltatva.

5. Az egyetemes adóalaphól adóteher csökkentési segély címén a fábánházai református egyház részére utalt összegnek jelenben 746 P 70 fillérnek $\frac{2}{3}$ része: 497 P 80 fillér.

6. Kongrua, jelenben 466 P.

A lelkész használatában levő ingatlanok mindennemű adóját javadalmas fizeti.

Megváltandó beruházás 1008 P 80 fillér, mely az állás elfoglalásától számított két éven belül kifizetendő özvegynek. A beruházás tárgyai: kerítés, villanyberendezés, 38 drb gyümölcsfa, 2500 drb szőlőtöke karóval.

7. *Köteleesség:*

Az összes lelkipásztori teendők elvégzése.

Az állás 1933 július 1-én foglalandó el.

Az 1933. évi helyi javadalom fele az özvegyet illeti mindenképp. A földjövedelemből az 1932 őszen elvetett kalászos termés teljesen az özvegyé, a tavaszi vetés, rét és szőlőtermés fele az özvegyé. A szőlőmunkáltatás költsége fele részben az özvegyet, felerészben az utódot terheli.

Pályázati határidő 1932. évi december 15.

A válaszbélyeggel ellátott, törvényesen felszerelt kérvényeket pályázók Fóris Lajos espereshez küldjék: Olcsvaapáti, u. p. Vitka.

Debrecen, 1932 november 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A hetei református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra.

Fizetés: Természetbeni lakás, kerttel. — 23.50 q búza, 11.50 q gabona, 5 öl fa váltásárára. 7 kat. hold föld jövedelme. Államsegély. Értékegység 48.

Köteleesség: Az I—VI. vegyes osztályok tanítása, ifjúság vezetése, mindennemű belm. munkában segédkezés, presbiteri jegyzőkönyv vezetése és lelkésznek esetleges helyettesítése, mikor a leányegyházban teljesít lelkészi szolgálatot. — Pályázati határidő: a Néptanítók Lapjának megjelenésétől számított 10 nap. — A teljesen felszerelt kérvények a *hetei református lelkészi hivatalhoz* küldendők. U. p. Tarpa, Bereg megye.

Zámbory Sándor,
református lelkész.

TARTALOM: K. B.: Megint a Kollégium. — Baráth Imre: Az orosz helyzetről. — Közélet: Kun Béla: Pap-tanító. — Tudósítás: Templomszentelés Tiszabereken. — Halottaink. — Különnélek. — Hivatalos értesítés: Körlevél. Pályázatok.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznoölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nekem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Csürös: Példának okáért. I. 2.80
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50
Debreczeni István: Kicsoda ez? (Prédikációk). . . . . 5.—
— Sirjatok a sírokkal (Temetési beszédek) . . . . . 4.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
Fosdick: A szolgálat értelme 4.40
Győry Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében (Prédikációk) 5.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földmivelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Musnay: Újszövetség . . . . . 8.—
— János evangéliumának és leveleinek magyarázata . . . . . 4.—
— A magyar biblia története 1.20
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—
Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—
S. Szabó József: A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—
Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50
— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—
Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—
Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.